

Tõnissoni „karske“ valitsus üritas mitu korda Estonia teatrimaja restorani kinni panna ja lõpuks saatis selle pidaja asumisele.

PEKKA ERELT

pekka.erelt@ekspress.ee

Keerulistel aegadel on alkoholi tarbimist ikka piiratud - küll joogikohtade sulgemise, küll lahtiolekuaegade lühendamisega. Sada aastat tagasi kehtis Eestis lausa kuiv seadus. Restoranid võisid uksi lahti hoida, aga tilkagi viina nad pakkuda ei tohtinud. Käsust aga hiiliti ikka mööda ja saadi ka karistada. Kord päädis viinalugu kurioosse kemplemisega peaministri ja Estonia teatri vahel.

Välisministeeriumi alaline salaviinaga varustaja

Vabadussõja ajal kehtisid Eestis ranged viinamüügi piirangud. Kuid nagu alati olid mõned teistest võrdsemad. Näiteks tähtsatele külalistele, keda välisministeerium Eestis ringi sõidutas, pakuti head ja paremat, ka alkoholi. Toidumoonaga varustas ministeeriumi Estonia teatrimaja restorani (puhveti) pidaja **Erich Wallfisch**, keda välisministeeriumi sekretär **William Tomingas** nimetas ministeeriumi alaliseks salaviinaga varustajaks.

Kuid Wallfischil polnud sugugi hea klapp siseministeeriumiga. 1919. aasta detsembris karistas sisekaitse ülem teda 5000 marga suuruse rahatrahvi ja kahe kuu pikkuse arestiga, kuna restoranis müüdi ja joodi keelule vaatamata viina. Kui politseinikud Wallfischi vangii viima tulid, seletas viimane, et tema on vaid äri juhataja, kuna restoran on Estonia Seltsi oma ja selle eest ka vastutust kannab. Estonia eestseisus kinnitas Wallfischi öeldut, nimetades samuti trahvi ebaõiglaseks, kuna restoranis pole viina müüdud.

Politsei jäi seepeale nõutuks ega teadnud enam, keda vahistada: kas kogu seltsi eestseisust ehk 12 meest või ikkagi Wallfischi. Lõpuks andis seadusesilm seltsile tähtaja asja selgitamiseks. „Määratud tähtajal ilmunud politsei uuesti, et seltsi esimeest notaarius Linnamäe pogrissi viia. See telefoneerinud peaministrile, et mitte enne asja selgitamist ei vangistataks. Sellega oldud nõus,“ kirjeldas Päevaleht. Estonia Seltsi saatkond (**Jaan Linnamägi, Friedrich Akel, Arthur Uibopuu** ja August **Einer**) ilmuski pea-

Jaan Tõnissoni kiuslik viinasõda Estonia teatri vastu

VIHKAS VIINA: Peaminister ja riigivanem Jaan Tõnisson vabariigi aastapäeva paraadil 24. veebruaril 1920 Vabaduse platsil kõnelemas.

minister **Jaan Tõnissoni** juurde asja seletama.

Saadikud tähendasid Tõnissonile, et Estonia teater oleks Linnamäe kinnipanemise korral sunnitud oma tegevuse lõpetama, ning palusid, et otsuse täitmine edasi lükataks. Peaminister helistaski politseile ning peatas täitmise, kuni selgub, kes tegelikult süüdi on. Estonia eestseisusel palus ta aga esitada valitsusele kirjalik seletus. Estoonlased põhjendasid, et nad on võimetud teatri puhvetis joomise vastu võitlema, kuna viina toovat kaasa külastajad, sealhulgas sõdurid ja välismaalased, kelle üle seltsi võim ei käi. „Selts olla ainult selles süüdi, et ta Vabariigi valitsuse korraldusel peetud pidudeks ja viimase käsul viinaga sööma-aegasid on korraldanud.“ Aga kui restoran kinni panna, mis ilma viinata 500 000 marka aastas tulu toob, peab kõik kontserdid ja teatrietendused sissetuleku puudusel edaspidi ära jätma.

Estoniale küll halastati, aga kedagi pidi ju ka karistama. Ärijuht Wallfisch pistetigi siseminister **Aleksander Hellati** korraldusel nädalaks trellide taha.

Tõnissoni karske uusaastapidu

Ent pühade ajal tuli Tõnissonil mõte korraldada uusaastavastuvõtt, kuhu oleksid kutsutud ka sõjamehed rindelt. Õigemini teeõhtu, sest peaminister kui teada-tuntud karsklane otsustas selle ilma alkoholita pidada. Mõeldud-tehtud. Igale väeosale saadeti kutse, et see lähetaks ühe ohvitseri ja ühe sõduri Tallinna.